

پیشگفتار

حدیث به عنوان مهم‌ترین راه دستیابی به سنت معصومان (علیهم السلام) بیشترین نقش را در استنباط احکام و معارف اسلامی و شکل‌دهی تفکرات مذاهب مختلف اسلامی داشته است. بی‌شک آنچه امروزه از میراث غنی و گرانسنگ تفکر شیعی در حوزه‌های مختلف فقهی، اعتقادی و اخلاقی در اختیار ماست مرهون تلاشها و رنجهای عالمان و محدثان سخت‌کوشی است که در آثار خود این سرمایه‌های ارزشمند را ثبت و به نسلهای بعدی منتقل ساخته‌اند. بخش عمده‌ای از این میراث حدیثی در کتابهایی ثبت شده است که با نام *جوامع حدیثی* از آنها یاد می‌کنیم؛ کتابهایی همچون *کافی*، *تهذیب*، *وسائل الشیعه* و *بحار الانوار*... این کتابها و تعداد دیگری از کتب روایی به *جوامع حدیثی شیعه* نامبردار شده‌اند. در این مجموعه به معرفی جوامع حدیثی شیعه و مؤلفان آنها می‌پردازیم و به سؤالاتی از این قبیل پاسخ می‌دهیم:

جوامع حدیثی چه ویژگیهایی دارند که آنها را از سایر کتابهای حدیثی متمایز می‌سازد؟

این کتابها چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟

با وجود جوامع حدیثی‌ای همانند *کافی* و *تهذیب*، چرا شیخ حرعاملی، کتاب

وسائل الشیعه و علامه مجلسی، کتاب *بحار الانوار* را تألیف کردند؟

موضوع هر یک از این کتابها چیست و چه تعداد روایت در آنها وجود دارد؟

آیا همه روایات موجود در این کتابها را می‌توان صحیح و معتبر دانست؟

پاسخ به این سؤالات و سؤالات بسیار دیگری را در این نوشتار می‌توان یافت.

در این مجموعه در قالب پانزده درس و بر اساس سیر تاریخی به معرفی هر

یک از جوامع حدیثی متقدم و متأخر شیعه پرداخته‌ایم و تلاش شده است ضمن

دسته‌بندی منظم مباحث، از طریق طرح سؤالات و پژوهشهای مختلف و نقل

نمونه‌هایی از متون هر یک از جوامع حدیثی زمینه ارتباط و مراجعه مستقیم هر چه بیشتر مخاطبان را با کتابهای جوامع حدیثی فراهم سازیم و صرفاً به نقل مباحث نظری اکتفا نکنیم.

امید است این تلاش مقبول در گاه احدیت واقع و در حد خود موجب معرفی هر چه بیشتر این آثار نفیس در محافل علمی کشور گردد.

در پایان بر خود لازم می‌دانم از اساتید ارجمند حجت الاسلام و المسلمین محمد کاظم رحمان‌ستایش و دکتر مجید معارف که با نقادیهای اصلاحگرانه و ارزیابیهای عالمانه خویش بر غنای این اثر افزودند و نیز همکاریهای آقای علی خادم پیر در بررسی منابع و همچنین معاونت پژوهشی دانشکده علوم حدیث که زمینه نشر این مجموعه را فراهم آوردند صمیمانه تشکر کنم.

و الحمد لله

هادی حجت

۱۳۸۶